



ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

*Λόγος παράδοσης, έργο ζωής
Τιμητικός τόμος
για την Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη*

ΤΟΜΟΣ Α΄

Επιμέλεια
Ευάγγελος Θ. Καραμανές



ΑΘΗΝΑ 2025

Λόγος παράδοσης, έργο ζωής
Τιμητικός τόμος
για την Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

Λόγος παράδοσης, έργο ζωής
Τιμητικός τόμος
για την Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη

Κείμενα για τον λαϊκό πολιτισμό,
την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά,
τη σύγχρονη δημιουργία και τη βιώσιμη ανάπτυξη

ΤΟΜΟΣ Α΄

Επιμέλεια
Ευάγγελος Θ. Καραμανές



ΑΘΗΝΑ 2025

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Υπεύθυνος έκδοσης, επιμέλεια:
Ευάγγελος Θ. Καραμανές

Συλλογή ύλης:
Σταμάτης Ζωχιός και Γιώργος Τσερπές

Παραγωγή:
Γραφικές Τέχνες Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΕ

Η διόρθωση των τυπογραφικών δοκιμών έγινε
από τους συγγραφείς των κειμένων.

© Copyright 2025
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
Ηπίτου 3 – 105 57 Αθήνα
Τηλ. 210 3664751-2
e-mail: keel@academyofathens.gr
<http://www.academyofathens.gr>
<http://www.kentrolaografias.gr>

ISBN 978-618-85132-9-7 [SET]
ISBN 978-618-85132-7-3

ΤΟΜΟΣ Α΄

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Ν. ΓΕΩΡΓΙΤΣΟΓΙΑΝΝΗ

**Δύο Ευρωπαϊκά Προγράμματα
για την αναβίωση των τεχνών της υφαντικής, κεντητικής
και πλεκτικής μέσω της σύνδεσής τους με την εκπαίδευση:
CROSSWARP και COUTURE**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Η παρούσα εργασία αναφέρεται σε δύο ευρωπαϊκά προγράμματα τα οποία αποτελούν ενδεικτικές περιπτώσεις που δείχνουν πώς η λαϊκή τέχνη και ευρύτερα ο λαϊκός πολιτισμός μπορεί να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη δημιουργία και την τοπική ανάπτυξη. Πρόκειται για δύο ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus+ με στόχο την αναβίωση λαϊκών τεχνών που σχετίζονται με την κατασκευή υφασμάτων και ενδυμάτων (υφαντική, κεντητική, πλεκτική) μέσω της σύνδεσής τους με την εκπαίδευση. Το πρώτο, με τίτλο “Threads crossing the warp” [Νήματα διαπερνούν το στημόνι] (CROSSWARP) (2019-2022) αποσκοπούσε στην αναβίωση της τέχνης της υφαντικής και τη σύνδεσή της με την επαγγελματική κατάρτιση τόσο του γενικού πληθυσμού, με έμφαση σε κοινωνικά εύλωτες ομάδες, όσο και νέων με νοητική υστέρηση. Το δεύτερο, με τίτλο “Culture Couture - Merging Fashion and Tradition for Sustainable Style” [Συνδυασμός μόδας και παράδοσης για βιώσιμο στυλ] (COUTURE) (2023-2025), σχετίζεται με τη σύνδεση των τεχνών της υφαντικής, της κεντητικής και της πλεκτικής με την τριτοβάθμια εκπαίδευση με στόχο την αξιοποίηση των τεχνών αυτών στη βιώσιμη μόδα. Τα προγράμματα αυτά συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των δυνατοτήτων που μπορεί να προσφέρει ο λαϊκός πολιτισμός στην επαγγελματική ανάπτυξη, στην άρση των αποκλεισμών και στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Ευρώπης.

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται δύο ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus+ για την αναβίωση λαϊκών τεχνών που σχετίζονται με την κατασκευή υφασμά-

των και ενδυμάτων (υφαντική, κεντητική, πλεκτική) μέσω της σύνδεσής τους με την εκπαίδευση, στα οποία έχει εμπλακεί το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο είτε ως συντονιστής (στο πρώτο) είτε ως εταίρος (στο δεύτερο). Το πρώτο, με τον τίτλο “Threads crossing the warp” [Νήματα διαπερνούν το στημόνι] (ακρωνύμιο: CROSSWARP) (2019-2022), είχε ως στόχο την αναβίωση της τέχνης της υφαντικής και τη σύνδεσή της με την επαγγελματική κατάρτιση τόσο του γενικού πληθυσμού, με έμφαση σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, όσο και νέων με νοητική υστέρηση. Οι εταίροι προέρχονταν από την Ελλάδα, τα Βαλκάνια και τη ΝΔ Ευρώπη. Το δεύτερο, με τίτλο “Culture Couture - Merging Fashion and Tradition for Sustainable Style” [Συνδυασμός μόδας και παράδοσης για βιώσιμο στυλ] (ακρωνύμιο: COUTURE) (2023-2025), το οποίο βασίζεται εν μέρει στα αποτελέσματα και στην εμπειρία που αποκτήθηκε από το CROSSWARP, σχετίζεται με τη σύνδεση των τεχνών της υφαντικής, της κεντητικής και της πλεκτικής με την τριτοβάθμια εκπαίδευση με στόχο την αξιοποίηση των τεχνών αυτών στη βιώσιμη μόδα. Οι εταίροι προέρχονται από τα Δυτικά Βαλκάνια και την Ελλάδα.

Το Πρόγραμμα “Threads crossing the warp” [Νήματα διαπερνούν το στημόνι] (CROSSWARP)

Η υφαντική είναι μία από τις αρχαιότερες και σημαντικότερες μορφές λαϊκής τέχνης¹. Η τέχνη αυτή μπορεί να αποβεί πολλαπλά χρήσιμη στον σύγχρονο άνθρωπο, καθώς προσφέρει εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και ψυχαγωγικές δυνατότητες. Ειδικότερα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για επαγγελματικούς λόγους και από άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, καθώς και από άτομα με νοητική υστέρηση. Τα άτομα αυτά μπορούν να επωφεληθούν από τη συμμετοχή τους σε ένα πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης στην υφαντική, που θα τους παρέχει επαγγελματικές ευκαιρίες, δυνατότητα για ψυχαγωγία και καλλιτεχνική δημιουργία, καθώς και μια πηγή εισοδήματος. Στο πλαίσιο αυτό βασίστηκε ο σχεδιασμός του προγράμματος Erasmus+ KA204 - Στρατηγικές Συμπράξεις για την εκπαίδευση ενηλίκων με τίτλο “Threads crossing the warp” [Νήματα διαπερνούν το στημόνι] (CROSSWARP) (2019-2022) με στόχο τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης στην υφαντική που θα απευθύνεται αφενός στον γενικό πληθυσμό, με έμφαση

1. Μαχά – Μπιζούμη, Ν., «Υφαντική», στο Αυδίκος, Ε., (επιμ.), *Ελληνική λαϊκή παράδοση: Από το παρελθόν στο μέλλον*, Αλέξανδρος, Αθήνα 2014, σ.71-79.

σε εύλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως μακροχρόνια άνεργοι, κ.ά., και αφετέρου σε νέους με νοητική υστέρηση.

Το CROSSWARP είχε ως στόχο να συμβάλει στην αναβίωση της παραδοσιακής υφαντικής, μιας τέχνης που κινδυνεύει να ξεχαστεί, καθώς η διαδικασία της ύφανσης έχει μηχανοποιηθεί και ο χειροκίνητος αργαλειός έχει αντικατασταθεί από την υφαντική μηχανή². Η αναβίωση του χειροκίνητου αργαλειού σχετίζεται επίσης με την άυλη πολιτισμική κληρονομιά³. Ταυτόχρονα, έχει μεγάλη εκπαιδευτική αξία, διότι μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων, βελτίωση της προσοχής, συγκέντρωση και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη⁴. Το πρόγραμμα αποσκοπούσε επίσης να υποστηρίξει τρόπους χρήσης, διατήρησης και προσαρμογής της υφαντικής στη σύγχρονη ζωή. Άλλος στόχος ήταν η παραγωγή ποιοτικού εκπαιδευτικού υλικού που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί με έγκυρο τρόπο για την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων. Επιπλέον, το πρόγραμμα στόχευε στη διεύρυνση της κοινωνικής ένταξης ατόμων από εύλωτες κοινωνικές ομάδες και νέων με νοητική υστέρηση, στην άρση των αποκλεισμών, στη μείωση των διακρίσεων και στην παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση και στην εργασία.

Στο CROSSWARP συμμετείχαν επτά εταίροι από πέντε χώρες, την Ελλάδα, την Αλβανία, τη Ρουμανία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Αποτελούνταν αφενός από πανεπιστημιακά/ πολιτιστικά ιδρύματα, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης), το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Τιράνων (European University of Tirana) και το Μουσείο ASTRA, εθνογραφικό μουσείο στο Σιμπίου της Ρουμανίας, και αφετέρου από εργαστήρια ειδικής αγωγής για άτομα με νοητική υστέρηση, το Εργαστήριο «Μαργαρίτα» και το Ίδρυμα Προστασίας Απροσαρμόστων Παιδών «Θεοτόκος» στην Ελλάδα, το Ίδρυμα COGAMI (Γαλικιανή Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες) στην Ισπανία και το Ίδρυμα Afid στην Πορτογαλία. Συντονιστής ήταν το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο με επιστημονικά υπεύθυνα την υπογράφοσα.

2. Broudy, E., *The Book of Looms: A History of the Handloom from Ancient Times to the Present*, Brandeis University Press, Waltham, Massachusetts 2021.

3. Καμηλάκη, Αικ., «Ανοίγει η συζήτηση για το μέλλον του παρελθόντος μας. Ομιλία στα Εγκαίνια της Δομής διδασκαλίας της υφαντικής τέχνης στο Γεράκι Λακωνίας (18-7-2021)», *Ελλάδα 2021*. Διαθέσιμο στο: <<https://www.greece2021.gr/olomeleia/6196-kamilaki-anoigei-i-syzitisi-gia-to-mellon-tou-parelthontos-mas.html>> [Ημερομηνία Πρόσβασης 2 Σεπτεμβρίου 2024].

4. Riley, J., “Weaving an enhanced sense of self and a collective sense of self through creative textile-making”, *Journal of Occupational Science* 15 (2008), σ. 63–73.

Η μεθοδολογία του έργου βασίστηκε στο συνδυασμό θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης. Βασικός κορμός του προγράμματος ήταν η υλοποίηση ενός Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης διάρκειας 600 ωρών, που χωρίστηκαν σε δύο ενότητες, μία θεωρητική (150 ώρες) και μία πρακτική (450 ώρες).

Ως ωφελούμενοι που συμμετείχαν στα εκπαιδευτικά σεμινάρια ήταν 30 άτομα συνολικά ανά χώρα. Από τα 30 άτομα, τα 15 από αυτά προέρχονταν από τον γενικό πληθυσμό, κατά προτίμηση από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, και τα 15 ήταν νέοι με νοητική υστέρηση.

Στο πλαίσιο του προγράμματος ορίστηκε να παραχθούν τα εξής πνευματικά προϊόντα: 1. Πρόγραμμα Επαγγελματικής Κατάρτισης (θεωρητική και πρακτική κατάρτιση) 2. Εγχειρίδιο εκπαιδευτών 3. Εγχειρίδιο εκπαιδευομένων για τον γενικό πληθυσμό 4. Εγχειρίδιο εκπαιδευομένων για άτομα με νοητική υστέρηση 5. Ιστοσελίδα – Ψηφιακά Σεμινάρια. Το εκπαιδευτικό υλικό έπρεπε να γραφεί στα αγγλικά και στη συνέχεια να μεταφραστεί στις εθνικές γλώσσες των χωρών που συμμετείχαν.

Η υλοποίηση του CROSSWARP ξεκίνησε στις 1 Σεπτεμβρίου 2019 με ημερομηνία λήξης στις 31 Αυγούστου 2022. Για τη διεξαγωγή του προγράμματος ορίστηκαν να γίνουν πέντε διεθνικές συναντήσεις, ένα σεμινάριο εκπαίδευσης εκπαιδευτών και η πολλαπλασιαστική δράση στο τέλος. Η πρώτη διεθνική συνάντηση έγινε στην Αθήνα, στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (30-31 Ιανουαρίου 2020), αλλά στη συνέχεια ξεκίνησε η πανδημία covid 19 και έτσι η δεύτερη και η τρίτη διεθνική συνάντηση, που έπρεπε να γίνουν στην Ισπανία και στην Πορτογαλία αντιστοίχως, έγιναν διαδικτυακά. Τα προβλήματα που έθεσε η πανδημία υπήρξαν μια πρόκληση για το πρόγραμμα και έγινε δυνατό να αντιμετωπιστούν με επιτυχία χρησιμοποιώντας διαδικτυακές πλατφόρμες και ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας.

Έτσι, το Σεμινάριο Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών που διοργανώθηκε από το Μουσείο ASTRA (5-9 Ιουλίου 2021) και έγινε διαδικτυακά, περιλάμβανε ένα πλούσιο πρόγραμμα με παρουσιάσεις διαφόρων θεμάτων σχετικά με την υφαντική, όπως: Συνοπτική ιστορία της υφαντικής· Προσεγγίσεις και μέθοδοι διδασκαλίας· Εκπαίδευση στην υφαντική για άτομα με νοητική υστέρηση· Η Υφαντική στην Τέχνη· Άρτεμις Αλκαλάη – παρουσίαση του έργου μιας εικαστικού· Καλαθοπλεκτική, και άλλα. Το σεμινάριο αυτό πρόσφερε γενικές και εξειδικευμένες γνώσεις για την υφαντική, καθώς και βέλτιστες πρακτικές και τεχνικές. Οι ομιλητές ήταν μέλη των συνεργαζόμενων εταιρών του έργου και εξωτερικοί συνεργάτες, ειδικοί στον τομέα τους.

Μετά τη σταδιακή άρση των μέτρων, η τέταρτη διεθνική συνάντηση στην Αλβανία (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Τιράνων) (19-20 Μαΐου 2022), όπως και

η πέμπτη διεθνική συνάντηση (13-14 Ιουλίου 2022) και η πολλαπλασιαστική δράση στην Αθήνα (Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο) (10-13 Ιουλίου 2022) έγιναν με φυσική παρουσία.

Με τη συνεργασία των ερευνητικών εταίρων, δηλαδή των δύο Πανεπιστημίων (Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Τιράνων) και του Μουσείου ASTRA, δημιουργήθηκε το εκπαιδευτικό υλικό για το θεωρητικό μέρος του Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης, που αποτελείται από δεκαπέντε διδακτικές ενότητες (modules), παρουσιάσεις σε μορφή powerpoint με κείμενο και εικόνες, με τους εξής τίτλους: 1. Προέλευση της υφαντικής 2. Ιστορία και εξέλιξη της τέχνης της υφαντικής 3. Φυτά και πρώτες ύλες που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή των παλαιότερων υφασμάτων 4. Τεχνικές βαφής με φυσικό νήμα 5. Η τεχνική της ύφανσης και τα αρχαιότερα υφαντά 6. Ο αργαλειός και τα μέρη του, είδη αργαλειών, εργαλεία υφαντικής 7. Μόδα, υφάσματα και ταπητουργία 8. Η υφαντική στη μουσική/ποίηση, παραμύθια/μυθιστορήματα και λαϊκά έθιμα/παραδόσεις 9. Παραδοσιακή χρήση της υφαντικής σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες 10. Η σημασία της υφαντικής στον πολιτισμό και την οικονομική ανάπτυξη 11. Εκπαιδευτική αξία της υφαντικής και η σημασία της στην προσωπική ανάπτυξη 12. Η σχέση της υφαντικής με άλλες πρακτικές και γνώσεις που σχετίζονται με την εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος 13. Το λεξιλόγιο της υφαντικής (γλωσσάρι και ορολογία) 14. Συλλογή αντιπροσωπευτικών μοτίβων και σχεδίων στα Βαλκάνια 15. Μουσεία, ενώσεις/οργανισμοί σε σχέση με την υφαντική στις χώρες εταίρους και διεθνώς⁵.

Για τη συγγραφή των εγχειριδίων των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων για το πρακτικό μέρος του Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμόδια ήταν τα εργαστήρια ειδικής αγωγής «Μαργαρίτα» και «Θεοτόκος» με τη συνεργασία και των δύο άλλων αντίστοιχων ιδρυμάτων. Το εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτές προσφέρει βασικές πληροφορίες για το περιεχόμενο του προγράμματος, καθώς και προτάσεις και ιδέες για κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας και πρόσθετο υποστηρικτικό υλικό. Τα δύο αναλυτικά εγχειρίδια για τους εκπαιδευόμενους, ένα για τον γενικό πληθυσμό και ένα για τους νέους με νοητική υστέρηση, περιλαμβάνουν μια μεγάλη ποικιλία πληροφοριών με σαφείς και κατανοητές οδηγίες προσαρμοσμένες στην αντίστοιχη ομάδα εκπαιδευομένων.

Παρήχθησαν επίσης από τους εταίρους του CROSSWARP διαδικτυακά σεμινάρια (webinars) σε μορφή video σχετικά με ειδικά θέματα υφαντικής, που

5. Διαθέσιμο στο: <https://crosswarp.hua.gr/index.php/educational-program> [Ημερομηνία πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2024].

αναρτήθηκαν σε ειδικό κανάλι που δημιουργήθηκε στο YouTube (YouTube Channel “Crosswarp: Threads Crossing the Warp”⁶).

Δημιουργήθηκε επίσης η ιστοσελίδα του προγράμματος (<https://crosswarp.hua.gr>), καθώς και σελίδες στα κοινωνικά δίκτυα (facebook, instagram), για την ανάρτηση πληροφοριακού υλικού σχετικά με το πρόγραμμα, τη δημοσιοποίηση των δράσεων του και την ανάρτηση του εκπαιδευτικού υλικού.

Μετά τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού και της ιστοσελίδας τα δύο πρώτα έτη, ξεκίνησε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 η υλοποίηση του Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης σε κάθε μία από τις συνεργαζόμενες χώρες. Όλοι οι εταίροι εφάρμοσαν τις ίδιες γενικές αρχές για την υλοποίηση του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης, προσαρμοσμένες στις συνθήκες της χώρας τους. Στην Ελλάδα, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο ανέλαβε τη διεξαγωγή του θεωρητικού μέρους του προγράμματος για τους εκπαιδευόμενους από τον γενικό πληθυσμό, που επελέγησαν μετά από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Το θεωρητικό μέρος, κορμός του οποίου ήταν οι διδακτικές ενότητες που είχαν παραχθεί, πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία των μελών της ομάδας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (Ευαγγελία Γεωργιτσογιάννη, Καθηγήτρια, Αικατερίνη Αντωνοπούλου, Αναπλ. Καθηγήτρια, Σοφία Κουβαβά, εκπαιδευτικός, υποψ. δρ., Αγλαΐα Σταμπολτζή, δρ., μέλος ΕΔΙΠ), καθώς και με διαλέξεις από προσκεκλημένους ειδικούς και επαγγελματίες, οι οποίοι μοιράστηκαν τις γνώσεις, την τεχνογνωσία ή την εμπειρία τους σε διάφορους τομείς σχετικούς με την τέχνη της υφαντικής. Στους προσκεκλημένους ομιλητές περιλαμβάνονταν οι: Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, Ομότ. Ερευνήτρια, τ. Διευθύντρια Κέντρου Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας Ακαδημίας Αθηνών, με θέμα «Υφαίνοντας το μέλλον», Αγγελική Γιαννακίδου, Πρόεδρος και Διευθύντρια του Εθνογραφικού Μουσείου Θράκης, με θέμα «Το ύφασμα και οι βαφές στη Θράκη», Νάντια Μαχά-Μπιζούμη, Επίκ. Καθηγήτρια Λαογραφίας-Λαϊκής Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, ΔΠΘ, με θέμα «Οι πολλαπλές όψεις της υλικότητας των παραδοσιακών υφαντών», Μαρία Νάνου, Ιστορικός της Βυζαντινής Τέχνης, Λαογραφικό Κέντρο Κίτσου Μακρή, Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, με θέμα «Ο λαογράφος Κίτσος Μακρής και η συμβολή του στην υφαντική τέχνη», Αγγελική Ρουμελιώτη, Υπεύθυνη Συλλογών, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, με θέμα «Η υφαντική στο Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα - Μελέτη περίπτωσης: τα ταγάρια», Μαρία Αθανασέκου, Δρ. Ιστορικός της Τέχνης, με θέμα «Υφαίνοντας

6. Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/channel/UCmBwDWMrCCwarhmD59v9Ctw> [Ημερομηνία Πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2024].

νόημα - Η ψυχολογική στήριξη μέσω της τέχνης με έμφαση στην υφαντική», Μαρία Αναξαγόρα, Υπηρεσία Χειροτεχνίας Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας Κύπρου- Καλλιτέχνης κλωστοϋφαντουργίας και εκπαιδευτικός τεχνών με θέμα: «Υφαντική και Χειροτεχνία στην Κύπρο», Maria Sigma, Wooven Textiles, Λονδίνο. Πραγματοποιήθηκαν επίσης δύο εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία, στη Νηματουργία Μέντης- Αντωνόπουλος (NH.M.A.) του Μουσείου Μπενάκη, με ξενάγηση από την Υπεύθυνη του NH.M.A Βιργινία Ματσέλη και στο Μουσείο Υφαντουργίας- Ταπητουργίας του ΚΕ.ΜΙ.ΠΟ Δήμου Νέας Ιωνίας με ξενάγηση από τον Διευθυντή Λουκά Χριστοδούλου.

Όσο για το πρακτικό μέρος της εκπαίδευσης της ομάδας του γενικού πληθυσμού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με εργαστήρια υφαντικής, κυρίως με το εργαστήριο «Ηλακάτεια». Η εκπαίδευση των νέων με νοητική υστέρηση αφορούσε τους σπουδαστές στα εργαστήρια ειδικής αγωγής «Μαργαρίτα» και «Θεοτόκος» και πραγματοποιήθηκε στα εργαστήρια υφαντικής των εν λόγω ιδρυμάτων από ειδικούς εκπαιδευτές.(Εικ. 1)

Στην Αλβανία, το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Τυράνων για την υλοποίηση του Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης συνεργάστηκε με το Ίδρυμα για Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες “Pellumbat” και με το Τμήμα Σχεδίου και Μόδας του Πανεπιστημίου, ενώ στη Ρουμανία το Μουσείο ASTRA συνεργάστηκε με το “Diakoniewerk”, ίδρυμα που ασχολείται με την εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στην Ισπανία και στην Πορτογαλία, τα ιδρύματα COGAMI και AFID, αντιστοίχως, χρησιμοποίησαν τα εργαστήρια υφαντικής τα οποία διαθέτουν, ενώ συνεργάστηκαν και με τοπικούς φορείς.

Οι εκπαιδευόμενοι, μετά την ολοκλήρωση του θεωρητικού μέρους του προγράμματος, απέκτησαν τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με την ιστορία της υφαντικής και τη σημασία της στον πολιτισμό, στην οικονομία και στην προσωπική ανάπτυξη, ενώ μετά την ολοκλήρωση του πρακτικού μέρους, απέκτησαν γνώσεις σχετικά με διάφορες τεχνικές ύφανσης και μπόρεσαν να παράγουν τα δικά τους έργα.

Σημαντικό ρόλο στη διάδοση του έργου και στην προώθηση της τέχνης της υφαντικής έπαιξε η Πολλαπλασιαστική Δράση με τίτλο «Υφαντική: Επαγγελματική Κατάρτιση Ατόμων του Γενικού Πληθυσμού και Νέων με Νοητική Υστέρηση. Καλές Πρακτικές και Προοπτικές», που έλαβε χώρα από 10-13 Ιουλίου 2022 στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.(Εικ. 2) Ήταν μια τετραήμερη εκδήλωση με συμμετέχοντες και προσκεκλημένους από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Η δράση ξεκίνησε με τη Γιορτή Υφαντικής, όπου συμμετείχαν φορείς υφαντικής από διάφορα μέρη της Ελλάδας παρουσιάζοντας τα έργα τους. Παρουσιάστηκαν θεωρητικές και πρακτικές πτυχές του CROSSWARP, έγιναν ομιλίες από

επαγγελματίες του χώρου της υφαντικής, συζητήσεις, παρουσιάσεις των εργασιών των εκπαιδευόμενων και πραγματοποιήθηκαν εργαστήρια υφαντικής. Προβλήθηκε επίσης η ταινία «Υφάντρες» του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου. Την όλη δράση πλαισίωσε έκθεση των έργων υφαντικής των εκπαιδευόμενων του προγράμματος, καθώς και έργων διαφόρων φορέων υφαντικής. Η Πολλαπλασιαστική Δράση έδειξε το μεγάλο ενδιαφέρον που υπάρχει για την υφαντική και έφερε σε επαφή ανθρώπους που ασχολούνται με αυτή.

Από τα καινοτόμα χαρακτηριστικά του CROSSWARP είναι ότι απευθυνόταν τόσο σε νέους με νοητική υστέρηση όσο και σε άτομα του γενικού πληθυσμού με έμφαση σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Το έργο προσαρμόστηκε στις ανάγκες και τις ικανότητες των δύο αυτών ομάδων με τη συγγραφή ειδικών εγχειριδίων και με την παροχή προγράμματος κατάρτισης κατάλληλου για κάθε ομάδα. Μια άλλη καινοτομία ήταν ότι το έργο πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία μεταξύ ερευνητικών εταίρων (δύο πανεπιστήμια και ένα μουσείο) και εργαστηρίων ειδικής αγωγής, που αλληλοσυμπληρώθηκαν.

Επιπλέον, το πρόγραμμα διακρίθηκε από πολυμορφία, καθώς οι εταίροι προέρχονταν από χώρες τόσο της Δυτικής όσο και της Ανατολικής Ευρώπης, με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και ιστορία στην τέχνη της υφαντικής. Σε αυτό το πλαίσιο, οι εκπαιδευόμενοι διδάχθηκαν σχετικά με την υφαντική σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τα πνευματικά προϊόντα (εγχειρίδια, διδακτικές ενότητες, διαδικτυακά σεμινάρια) έγιναν γνωστά σε όλη την Ευρώπη, αφού γράφτηκαν στα αγγλικά και μεταφράστηκαν στις εθνικές γλώσσες των χωρών που συμμετείχαν.

Το CROSSWARP κατόρθωσε να συμβάλει στην αναβίωση της υφαντικής σε όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, παρέχοντας επαγγελματική κατάρτιση και προβάλλοντας τη λαϊκή αυτή τέχνη. Έδωσε επίσης τα εφόδια σε άτομα με νοητική υστέρηση και σε ευάλωτες ομάδες του γενικού πληθυσμού, ώστε να μπορέσουν να βρουν θέσεις εργασίας που σχετίζονται με τον τομέα της υφαντικής παρέχοντάς τους τις απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες και συμβάλλοντας στην κοινωνική τους ένταξη. Επιπλέον, στο πλαίσιο του προγράμματος παράχθηκε εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτές, χρήσιμο για όσους επιθυμούν να διοργανώσουν εκπαιδευτικά εργαστήρια υφαντικής.

Τα οφέλη όμως του CROSSWARP δεν περιορίστηκαν σε όσους παρακολούθησαν το πρόγραμμα κατάρτισης. Με τη δημοσιοποίηση των πνευματικών προϊόντων στο διαδίκτυο, τα οφέλη επεκτάθηκαν και στο ευρύ κοινό, σε όσους ενδιαφέρονται για την υφαντική τόσο στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα όσο και διεθνώς. Τα σύνολο του παραχθέντος διδακτικού υλικού – στα αγγλικά και σε μετάφραση- έχει αναρτηθεί στην Πλατ-

φόρμα Αποτελεσμάτων Σχεδίων Erasmus+⁷. Έχει αναρτηθεί επίσης στην ιστοσελίδα του προγράμματος⁸. Δημιουργήθηκε εξάλλου στην Πλατφόρμα της Ηλεκτρονικής τάξης (eclass) του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου το ανοικτό μάθημα «Πρόγραμμα Υφαντικής Erasmus CROSSWARP» στο οποίο έχουν αναρτηθεί οι διδακτικές ενότητες και το εγχειρίδιο εκπαιδευομένων (γενικού πληθυσμού) στα ελληνικά⁹.

Το πρόγραμμα CROSSWARP αξιολογήθηκε με επιτυχία τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη λήξη του από τους αρμόδιους φορείς. Σε γενικές γραμμές, πέτυχε τους στόχους του και έθεσε τις βάσεις, για να μπορέσουν να γίνουν ανάλογα προγράμματα στο μέλλον.

Το Πρόγραμμα “Culture Couture - Merging Fashion and Tradition for Sustainable Style” [Συνδυασμός μόδας και παράδοσης για βιώσιμο στυλ] (COUTURE)

Η βιομηχανία της μόδας και κλωστοϋφαντουργίας αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς ο κλάδος έχει γνωρίσει θεαματική ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο η βιομηχανία της μόδας έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ενώ έχει και κοινωνικό κόστος, καθώς οι εργαζόμενοι, κυρίως γυναίκες σε αναπτυσσόμενες χώρες, αμείβονται συχνά με πολύ λίγα χρήματα και εργάζονται σε άσχημες συνθήκες¹⁰. Λόγω του περιβαλλοντικού και κοινωνικού κόστους της βιομηχανίας της μόδας υπάρχει ανάγκη να δημιουργηθούν πιο βιώσιμες επιχειρήσεις και πρακτικές¹¹. Στον τομέα αυτό, οι τοπικές μορφές λαϊκής τέχνης μπορούν να συμβάλουν κατά πολύ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για επιχειρήσεις που φροντίζουν για ένα πιο βιώσιμο μέλλον της μόδας εφαρμόζοντας στοιχεία από τη λαϊκή τέχνη στη σύγχρονη ενδυμασία. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να εμπλουτιστεί επίσης η δημι-

7. Διαθέσιμο στο: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2019-1-EL-01-KA204-062996> [Ημερομηνία Πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2024].

8. Διαθέσιμο στο: <https://crosswarp.hua.gr/index.php/educational-program> [Ημερομηνία Πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2024].

9. Διαθέσιμο στο: https://eclass.hua.gr/modules/course_info/?course=UNI145 [Ημερομηνία Πρόσβασης 5 Σεπτεμβρίου 2024].

10. Cachon, G.P., Swinney, R., “The Value of Fast Fashion: Quick Response, Enhanced Design, and Strategic Consumer Behavior”, *Management Science* 57 (2011), σ.778–795.

11. Harris, F., Roby, H. and Dibb, S., “Sustainable clothing: Challenges, barriers and interventions for encouraging more sustainable consumer behaviour” *International Journal of Consumer Studies* 40 (2016), σ. 309–318.

ουργικότητα των σχεδιαστών μόδας, προκειμένου να προωθηθεί η πρωτοτυπία και η ποικιλομορφία στην ενδυμασία¹².

Στο πλαίσιο αυτό έχει δομηθεί το πρόγραμμα με τίτλο “Culture Couture - Merging Fashion and Tradition for Sustainable Style” [Συνδυασμός μόδας και παράδοσης για βιώσιμο στυλ] (COUTURE), που εντάσσεται στα προγράμματα ERASMUS-EDU-2023-CBHE-STRAND-1 (Ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Σκέλος 1) και έχει διάρκεια από 1 Δεκεμβρίου 2023 έως 30 Νοεμβρίου 2025. Το COUTURE, που βασίζεται εν μέρει στα αποτελέσματα και στην εμπειρία που αποκτήθηκε από το CROSSWARP, έχει ως στόχο την προώθηση της βιώσιμης μόδας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της ενσωμάτωσης λαϊκών τεχνών, όπως η υφαντική, η κεντητική και η πλεκτική στο σύγχρονο σχέδιο μόδας. Σε συνεργασία με πανεπιστήμια και φορείς στα Δυτικά Βαλκάνια (Κόσοβο, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία) και στην Ελλάδα, το έργο στοχεύει να καινοτομήσει στην εκπαίδευση στον τομέα της μόδας αναπτύσσοντας ενότητες που συνδυάζουν τις παραδοσιακές τεχνικές με τη σύγχρονη δημιουργικότητα. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν οι εξής οκτώ εταίροι: Universum College (Κόσοβο), University of Prishtina (Κόσοβο), European University of Tirana (Αλβανία), Polis University (Αλβανία), Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ελλάδα), Mother Teresa University (B. Μακεδονία), UET Centre (Αλβανία) και Kosovo Apparel Marketing Association (KAMA) (Κόσοβο). Συντονιστής του έργου είναι το Universum College στην Πρίστινα, ενώ από το προηγούμενο πρόγραμμα CROSSWARP συμμετέχουν δύο εταίροι, το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Τιράνων και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, με επιστημονικά υπεύθυνη την υπογράφουσα¹³. (Εικ. 3)

Με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη της μόδας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, το πρόγραμμα COUTURE εστιάζει στην εφαρμογή της λαϊκής τέχνης των Βαλκανίων στη σύγχρονη μόδα. Οι εκπαιδευόμενοι θα εκπαιδευτούν σχετικά με τους τρόπους που μπορούν να υφαιίνουν, να κεντούν, να πλέκουν και να κόβουν υφάσματα χρησιμοποιώντας

12. Carp, M., Popp, A., “The influence of traditional art in the current fashion design”. *Industria textilă* 64 (2013), σ.217-221· Georgitsoyanni, E., Pantouvaki, S., “Culture and Fashion: Greek Designer Yannis Tseklenis, a Case Study”, in De Witt- Paul, Al., Crouch, M., (eds.), *Fashion Forward*, Interdisciplinary Press, Oxford 2011, σ. 153-164.

13. Τα άλλα μέλη της ομάδας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου είναι οι: Αικατερίνη Αντανοπούλου, Αναπλ. Καθηγήτρια, Σοφοκλής Σκούλτσος, Επικ. Καθηγητής, Ελένη Ζενάκου, δρ, ΕΕΠ και Ευανθία Ανδρικοπούλου, δρ, ΕΔΙΠ.

παραδοσιακές τεχνικές με σύγχρονες μεθόδους. Το πρόγραμμα βασίζεται στην αξιοποίηση του πλούσιου λαϊκού πολιτισμού των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και της Ελλάδας στις τέχνες της υφαντικής, της κεντητικής και της πλεκτικής¹⁴. Οι τέχνες της κεντητικής και της πλεκτικής είναι επίσης σημαντικές και συνδέονται άμεσα με την κατασκευή και τη διακόσμηση των ενδυμάτων¹⁵.

Το πρόγραμμα COUTURE σκοπεύει να προσφέρει στους εκπαιδευόμενους ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη ζωή και την εργασία. Μέσω του διδακτικού υλικού επιδιώκεται επίσης να εμπλουτιστούν τα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών. Το πρόγραμμα στοχεύει στην πρωταρχική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω της εκπαίδευσης που θα καταστήσει ικανούς τους εκπαιδευτές και τους εκπαιδευόμενους να χρησιμοποιήσουν με σύγχρονη ματιά τις παραδοσιακές τεχνικές και μεθοδολογίες.

Το πρόγραμμα στοχεύει επίσης στη βελτίωση της ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις εμπλεκόμενες χώρες από τα Δυτικά Βαλκάνια. Επίσης επιδιώκει να συμβάλει στην προώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, της ισότητας και της μη διάκρισης, καθώς προβλέπεται και η ένταξη φοιτητών με μαθησιακές δυσκολίες στο πρόγραμμα εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα μπορεί επίσης να συμβάλει στην αναζωογόνηση της λαϊκής χειροτεχνίας, διότι πολλά παραδοσιακά σχέδια και τεχνικές κινδυνεύουν να χαθούν, καθώς οι νεότερες γενιές απομακρύνονται από τις παραδοσιακές πρακτικές. Εκτός αυτών, μπορεί να συνεισφέρει και στη στήριξη των τοπικών επιχειρήσεων που έχουν σχέση με τις λαϊκές αυτές τέχνες.

Το COUTURE επιχειρεί να καινοτομήσει στο χώρο της εκπαίδευσης στη μόδα αναπτύσσοντας διδακτικές ενότητες που συνδυάζουν τις παραδοσιακές τεχνικές με τη σύγχρονη δημιουργικότητα. Έτσι, στο πλαίσιο του έργου ορίζεται να παραχθούν πέντε διδακτικές ενότητες που αναφέρονται στις τέχνες της υφαντικής, της κεντητικής και της πλεκτικής και τη σύνδεσή τους με τη βιώσιμη μόδα. Επίσης, ορίζεται να πραγματοποιηθεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την εφαρμογή των τεχνών αυτών στο σχέδιο μόδας που θα απευθύνεται σε φοιτητές. Επιπλέον ορίζεται να δημιουργηθεί μια διαδικτυακή πλατφόρμα,

14. Simpson, C.A., "Greek embroidery and the making of heritage", *Modern Greek Studies*, 16-17A (2013), σ. 275-292· Waller, D., *Textiles from the Balkans*, British Museum Press, London 2010.

15. Ζώρα, Π., *Κεντήματα και κοσμήματα της ελληνικής φορεσιάς*, Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, Αθήνα 1981· Warner, P., *Embroidery: A History*, Batsford, London 1991· Rutt, R., *A History of Hand Knitting*, Interweave Press, Loveland, CO 2003.

όπου θα ανέβει όλο το παραχθέν υλικό και πληροφορίες για το έργο. Το υλικό που θα περιλαμβάνεται στη διαδικτυακή πλατφόρμα θα είναι διαθέσιμο σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Στο πλαίσιο του προγράμματος προβλέπεται να γίνουν τέσσερις διεθνικές συναντήσεις, μία σε κάθε μία από τις εμπλεκόμενες χώρες. Η εναρκτήρια συνάντηση έγινε στο Universum College στην Πρίστινα (21-22 Δεκεμβρίου 2023), η δεύτερη συνάντηση στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα (13-14 Ιουνίου 2024) και η τρίτη στο Mother Teresa University στα Σκόπια (30 Σεπτ. - 1 Οκτ. 2024). Η τελική συνάντηση προβλέπεται να γίνει στα Τίρανα το 2025.

Κατά την τρίτη συνάντηση στα Σκόπια (30 Σεπτ. - 1 Οκτ. 2024) πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια εκπαίδευσης φοιτητών και προσωπικού. Στο σεμινάριο εκπαίδευσης των φοιτητών, με υπεύθυνο το Mother Teresa University, η θεματική ήταν: Πολιτιστική εξερεύνηση και πρακτικά εργαστήρια - Προηγμένες τεχνικές και βιώσιμη μόδα. Οι φοιτητές παρακολούθησαν διαλέξεις και συμμετείχαν σε εργαστήρια, ενώ έγινε και εκπαιδευτική επίσκεψη στο παλαιό παζάρι των Σκοπίων, όπου είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν αυθεντικά έργα χειροτεχνίας. (Εικ. 4). Το σεμινάριο εκπαίδευσης προσωπικού είχε ως στόχο να εξοπλίσει το προσωπικό των συνεργαζόμενων φορέων με βασικές δεξιότητες τόσο στις παραδοσιακές τέχνες όσο και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες. Η θεματική ήταν: Παραδοσιακές τέχνες, σχέδιο μόδας και αειφορία - Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές. Πραγματοποιήθηκαν διαλέξεις και εργαστήρια που οργανώθηκαν από την ομάδα του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου¹⁶.

Έχουν παραχθεί επίσης, με τη συνεργασία του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου και του Mother Teresa University που ανέλαβαν το θεωρητικό μέρος του προγράμματος, πέντε διδακτικές ενότητες (modules), παρουσιάσεις σε μορφή powerpoint με κείμενο και εικόνες, με τους εξής τίτλους: 1. Μόδα και παραδοσιακές τέχνες 2. Βιώσιμη και ηθική μόδα 3. Η τέχνη της υφαντικής (συνοπτική ιστορία – κύρια χαρακτηριστικά– παραδείγματα από τα Βαλκάνια) 4. Η τέχνη της κεντητικής (συνοπτική ιστορία – κύρια χαρακτηριστικά– παραδείγματα από τα Βαλκάνια) 5. Η τέχνη της πλεκτικής (συνοπτική ιστορία – κύρια χαρακτηριστικά– παραδείγματα από τα Βαλκάνια). Οι διδακτικές ενότητες γράφτηκαν στα αγγλικά και μεταφράστηκαν στα αλβανικά. Το υλικό αυτό προβλέπεται να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του προγράμματος, η οποία έχει ήδη δημιουργηθεί (<https://coutureproject-eu.com>). Θα ενσωματωθεί επίσης στα προγράμματα σπουδών των συνεργαζόμενων Πανεπιστημίων από τα Δυτικά Βαλκάνια.

16. Διαθέσιμο στο: <https://coutureproject-eu.com/index.php/activities> [Ημερομηνία Πρόσβασης 15 Οκτωβρίου 2024].

Με βάση το υλικό αυτό προβλέπεται να πραγματοποιηθεί στο Κόσοβο και στην Αλβανία Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Κατάρτισης που θα απευθύνεται σε 30 φοιτητές από καθένα από τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια στις χώρες αυτές. Το πρόγραμμα κατάρτισης θα περιλαμβάνει ένα θεωρητικό μέρος (50 ώρες) και ένα πρακτικό (150 ώρες). Η θεωρητική εκπαίδευση θα γίνει από το διδακτικό προσωπικό των πανεπιστημίων, ενώ η πρακτική εκπαίδευση θα πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με τοπικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις μόδας, με τις οποίες έχουν υπογραφεί μνημόνια συνεργασίας. Μέσω ενός ολοκληρωμένου προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι θα γνωρίσουν τα θεωρητικά θεμέλια και τις πρακτικές εφαρμογές των παραδοσιακών τεχνών στο σχέδιο μόδας.

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος COUTURE και τη διάδοση των αποτελεσμάτων του επιδιώκεται να επιτευχθεί ο γενικός στόχος του που αφορά την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης του κλάδου της μόδας και τη δημιουργία νέων ευκαιριών εργασίας προωθώντας την εφαρμογή των τεχνών της υφαντικής, κεντητικής και πλεκτικής στο σύγχρονο σχέδιο μόδας, μέσω μιας συνεργατικής και καινοτόμου διαδικασίας μαθητείας, κατάρτισης και εκπαίδευσης. Επιδιώκεται επίσης μέσω του προγράμματος αυτού να ενισχυθεί η διεθνική συνεργασία και η ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ πανεπιστημίων από τέσσερις χώρες των Βαλκανίων για την από κοινού εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών που βασίζονται στις λαϊκές τέχνες. Επιπλέον, στόχος είναι να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για την πολιτιστική κληρονομιά των Βαλκανίων και τη σύνδεσή της με το σύγχρονο σχέδιο μόδας, προβάλλοντας τις καινοτόμες και δημιουργικές δυνατότητες αξιοποίησης του λαϊκού πολιτισμού με βιώσιμους και ηθικούς τρόπους. Το πρόγραμμα εξάλλου θα μπορέσει να τονώσει την έρευνα για τη λαϊκή τέχνη και ιδιαίτερα για την υφαντική, την κεντητική και την πλεκτική. Η έρευνα αυτή θα συμβάλει στη διατήρηση και προώθηση αυτών των μορφών λαϊκής τέχνης, που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν. Θα προσφέρει επίσης πολύτιμες γνώσεις σχετικά με την πολιτιστική σημασία αυτών των τεχνών και τον ρόλο τους στη διαμόρφωση επαγγελματικών ευκαιριών και επαγγελματικής ανάπτυξης για τους νέους.

Συμπεράσματα

Τα δύο αυτά ευρωπαϊκά προγράμματα, το CROSSWARP και το COUTURE, αποτελούν ενδεικτικές περιπτώσεις που δείχνουν πώς η λαϊκή τέχνη και ευρύτερα ο λαϊκός πολιτισμός μπορεί να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη δημιουργία και την τοπική ανάπτυξη. Τα προγράμματα αυτά συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των δυνατοτήτων που μπορεί να προσφέρει ο

λαϊκός πολιτισμός για επαγγελματικές ευκαιρίες και επαγγελματική ανάπτυξη των νέων. Δείχνουν επίσης ότι ο λαϊκός πολιτισμός μπορεί να συμβάλλει στην άρση των αποκλεισμών στην εκπαίδευση και στην κοινωνική ένταξη ατόμων από κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. Τέλος, φανερώνουν πώς ο λαϊκός πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει τον συνδετικό κρίκο που ενισχύει τους δεσμούς συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Ευρώπης.



ABSTRACT

EVANGELIA GEORGITSOYANNI

Two European Programs for the revival of the arts of weaving, embroidery and knitting through their connection with education: CROSSWARP and COUTURE

This paper refers to two European programs that are indicative cases that show how folk art and, more broadly, folk culture can be a source of inspiration for contemporary creation and local development. These are two European Erasmus+ programs aimed at the revival of folk arts related to the manufacture of fabrics and clothing (weaving, embroidery, knitting) through their connection with training. The first, entitled “Threads crossing the warp” (CROSSWARP) (2019-2022) aimed at the revival of the art of weaving and its connection with the vocational training of both the general population, with an emphasis on socially vulnerable groups, and young people with intellectual disabilities. The second, entitled “Culture Couture - Merging Fashion and Tradition for Sustainable Style” (COUTURE) (2023-2025), is related to the connection of the arts of weaving, embroidery and knitting with higher education with the aim of utilizing these arts in sustainable fashion. These programs contribute to a better understanding of the possibilities that folk culture can offer in professional development, in the removal of exclusions and in the strengthening of cooperation between the countries of Europe.



Εικ. 1. CROSSWARP. Εργαστήριο Υφαντικής.





ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

10-13/7/2022

Threads crossing the warp (CROSSWARP)
Νήματα διαπερνούν το στημόνι

Πολλαπλασιαστική Δράση

«Υφαντική: Επαγγελματική Κατάρτιση Ατόμων του Γενικού Πληθυσμού και Νέων με Νοητική Υστέρηση. Καλές Πρακτικές και Προοπτικές»

Multiplier Event

"Weaving: Vocational Training for General Population and Young People with Intellectual Disabilities. Best Practices and Perspectives"















<https://crosswarp.hua.gr>
crosswarp@hua.gr



Erasmus+
Co-funded by the
European Programme
of the European Union

Εικ. 2. CROSSWARP. Αφίσα Πολλαπλασιαστικής Δράσης.



Εικ. 3. COUTURE. Πανό του προγράμματος.



Εικ. 4. COUTURE. Σεμινάριο εκπαίδευσης φοιτητών.